

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Φροντίδα και Υποστήριξη Παιδών και Εφήβων
με Ειδικές Ανάγκες Υγείας στην Κοινότητα

1η Υβριδική διημερίδα με θέμα:

Φροντίδα και Υποστήριξη
Παιδών και Εφήβων με
Ειδικές Ανάγκες Υγείας
στην Κοινότητα

13 & 14 Δεκεμβρίου 2024

1η Ημέρα: 14:30 – 21:00

2η Ημέρα: 8:30 – 15:30

Ελεύθερη είσοδος

(Δια ζώσης - Εξ αποστάσεως - Live Streaming)

Ιστοσελίδα (εξ αποστάσεως συμμετοχή):

<https://cssn.uop.gr/>

Τηλέφωνο:

2710 230707

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου Αμφιθέατρο
Τμήματος Οικονομικών Επιστημών, Θέση Σέχι
Πρώην 4ο Πεδίο Βολής Τρίπολη ΤΚ 221 00

LIVE
STREAMING

<https://streaming.uop.gr/>

Καλές πρακτικές Βόρειων χωρών για τη διαχείριση του σχολικού εκφοβισμού

Νικόλαος Μαρκολέφας

Εκπαιδευτικός, PhD(c), MEd & MSc

Διδάσκων ΔΠΜΣ Φροντίδα και Υποστήριξη ΠΕΕΑΥ στην Κοινότητα

Εξωτερικός Επιστημονικός Συνεργάτης ΑΣΠΑΙΤΕ Άργους

Σχολικός Εκφοβισμός

- Σύμφωνα με σχετικές εκθέσεις της UNICEF και της UNESCO είναι **σημαντικό πρόβλημα παγκοσμίως.**

Χαρακτηριστικά στοιχεία του σχολικού εκφοβισμού

- **Συστηματικότητα**, επανάληψη της συγκεκριμένης συμπεριφοράς.
- **Σκοπιμότητα** και εσκεμμένη πράξη.
- **Ανισορροπία δύναμης**.

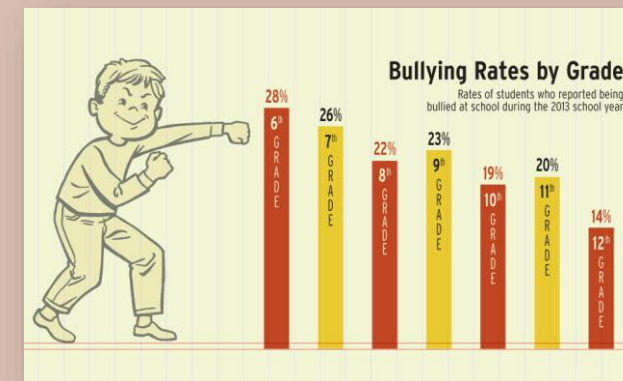
Προσπάθειες διαχείρισης - Ελλάδα

Το φαινόμενο άρχισε να ερευνάται στην Ελλάδα από τις αρχές της δεκαετίας του 2000.

- 2012: Καθιέρωση της 6ης Μαρτίου ως Πανελλήνιας Ημέρας κατά της Βίας στο Σχολείο.
- 2012: Ίδρυση του Παρατηρητηρίου για την πρόληψη της σχολικής βίας/εκφοβισμού.
- Περιστασιακή αξιοποίηση διαφορετικών μεθόδων και προγραμμάτων σε μεμονωμένες σχολικές μονάδες.
- Ψήφιση του Ν.5029/2023.
- Υ.Α. 35692/ΓΔ4/2024 & Υ.Α. 36421/ΓΔ4/2024 κλπ.

Ελλάδα: Σύγχρονα Ερευνητικά Δεδομένα

- 1998-2022: το ποσοστό των εφήβων θυμάτων εκφοβισμού παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις.
- Μετά το 2014 το ποσοστό αυτό φαίνεται να μεγαλώνει.
- Το 2022 είναι σημαντικά υψηλότερο συγκριτικά με το 2014.
- Σύμφωνα με τα ευρήματα της πιο πρόσφατης έρευνας (Χαμόγελο του Παιδιού, 2023), το ένα τρίτο των παιδιών στην Ελλάδα υπήρξαν θύματα σχολικού εκφοβισμού.

Διαχείριση του σχολικού εκφοβισμού στις Βόρειες χώρες

Δανία, Νορβηγία, Σουηδία, Φινλανδία: Εκτός από αρκετά κοινά χαρακτηριστικά σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, διαθέτουν και παρόμοια εκπαιδευτικά συστήματα.

- Η εκπαίδευση είναι δωρεάν και υποχρεωτική.
- Το κάθε σχολείο επιλέγει το δικό του πρόγραμμα κατά του σχολικού εκφοβισμού.
- Πλαίσιο προστασίας από εκφοβισμό, παρενόχληση, διακρίσεις.
- Υποχρέωση του σχολείου να δημιουργήσει ένα σχέδιο δράσης/αντιμετώπισης.

ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ

- Σημείο-σταθμός το 1989: ένας μαθητής που παρενοχλούνταν για χρόνια, πυροβόλησε δύο συμμαθητές του στην τάξη.

Λήφθηκαν νομοθετικές πρωτοβουλίες.

- 2004: το ποσοστό των μαθητών που δηλώνουν πως τους αρέσει το σχολείο ήταν πολύ χαμηλό.
- 2006: δημιουργία του προγράμματος KiVa κατά του σχολικού εκφοβισμού.

KiVa

- Το έχουν υιοθετήσει πάνω από το 90% των σχολείων στη Φινλανδία.
- Κατά τη δημιουργία του υπήρξε συνεργασία με εκπαιδευτικούς.

Αρχές του προγράμματος KiVa

- Ο σχολικός εκφοβισμός δεν περιορίζεται στα θύματα και τους θύτες, αλλά πρόκειται για συλλογικό φαινόμενο.
- Τρεις βασικοί άξονες:
 - Ομαδικές δράσεις για όλους τους μαθητές.
 - Ατομικές δράσεις για τους εμπλεκόμενους.
 - Συνεχής επιτήρηση της κατάστασης.

KiVa

Ομαδικές δράσεις διαχείρισης

- Μαθήματα κατά του σχολικού εκφοβισμού, προσαρμοσμένα σε κάθε ηλικία.
- Συζητήσεις, βίντεο, παιχνίδι ρόλων, βιντεοπαιχνίδι.
- Ειδικά γιλέκα για όσους επιβλέπουν τα παιδιά.
- Ενημερωτικοί οδηγοί για γονείς.

KiVa

Ατομικές δράσεις διαχείρισης

- Ορίζεται ομάδα τριών ατόμων που παρεμβαίνει και οργανώνει ατομικές συζητήσεις.
 - Λεπτομερή εγχειρίδια για εκπαιδευτικούς.
 - Ετήσιος έλεγχος με ερωτηματολόγια.
- Αποτέλεσμα: αύξηση ενσυναίσθησης, ευαισθητοποίηση μαθητών-παρατηρητών, μείωση ενίσχυσης θύτη κλπ.

ΝΟΡΒΗΓΙΑ

1982: Καταλυτικό ρόλο έπαιξαν οι αυτοκτονίες τριών εφήβων που είχαν υποστεί σχολικό εκφοβισμό.

- Το πρώτο πρόγραμμα κατά του εκφοβισμού εφαρμόστηκε το 1983.
- Έγινε γνωστό ως Olweus Bullying Prevention Programme/OBPP.
- Στοχεύει στη γενικότερη βελτίωση του σχολικού περιβάλλοντος.
- Δράσεις σε τέσσερα επίπεδα: το σχολείο, την τάξη, το άτομο και την κοινότητα.

ΣΟΥΗΔΙΑ

Νορβηγία και Σουηδία παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες στη διαχείριση του σχολικού εκφοβισμού.

- Υπάρχουν πολυάριθμα προγράμματα κατά του σχολικού εκφοβισμού, το κάθε σχολείο επιλέγει ποιο θα αγοράσει.
- Κάποια εστιάζουν στην πρόληψη, κάποια στη διαχείριση των περιστατικών και κάποια, όπως το διαδεδομένο Olweus Bullying Prevention Programme/OBPP, και στα δύο.

ΔΑΝΙΑ

Free of Bullying

→ Διεθνής εκδοχή του προγράμματος Fri for Mobberi (2007).

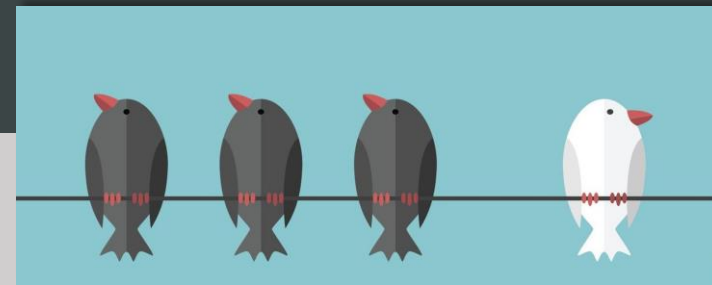
Στα σχολεία της Δανίας δίνεται έμφαση στην ενσυναίσθηση:

- Θέσπιση και τήρηση από τα σχολεία συστήματος αξιών/κανόνων, που να ορίζουν τις αποδεκτές και μη αποδεκτές συμπεριφορές.
- Μοντέλο ομαδικής/συνεργατικής μάθησης. Αποτροπή ανταγωνισμού.
- Μέριμνα για καλό εργασιακό περιβάλλον για τους εκπαιδευτικούς, ώστε να διαθέτουν χρόνο, ενέργεια και συνέπεια για τη διαχείριση του φαινομένου.

Αποτελεσματικές εθνικές απαντήσεις – Ολλανδία

- Σύμφωνα με σχετική μελέτη της UNESCO, η Ολλανδία έχει διατηρήσει χαμηλά επίπεδα σχολικού εκφοβισμού.

ΚiVa και Ολλανδία

Προκειμένου να εφαρμοστεί το ΚiVa στις Κάτω Χώρες η προετοιμασία ήταν προσεκτική και ελήφθησαν διάφορα μέτρα.

- Δημιουργία της κοινοπραξίας ΚiVa. Στελέχη: μελετητές, εκπαιδευτικοί και γενικότερα εκπαιδευτικό προσωπικό.
- Με μηνιαίες συναντήσεις εξέταζαν τον τρόπο εφαρμογής και αξιολόγησης.
- 01/2011 – 10/2012 μετάφραση πρωτότυπου υλικού.
- 09/2011 – 04/2012 ανάπτυξη ερωτηματολογίου για μαθητές.
- Πιλοτικές εφαρμογές/εξετάσεις.

KiVa και Ολλανδία

10/2011 άρχισε να λειτουργεί η ιστοσελίδα, www.kivaschool.nl.

Ενημερώθηκαν τα σχολεία για το KiVa.

Έως 4/2012 Δήλωση συμμετοχής – υποβολή στοιχείων.

- Τελικά, 99 σχολεία δήλωσαν συμμετοχή.
- Έλαβαν πληροφορίες σχετικά με τον σχεδιασμό της έρευνας, τις επερχόμενες μετρήσεις και τις ημέρες επιμόρφωσης στο KiVa.
- Ανάπτυξη ενός προγράμματος κατάρτισης εκπαιδευτικών με τη συμμετοχή και των ίδιων.
- Τα σχολεία συζητούσαν τις εμπειρίες τους με το KiVa δύο φορές τον χρόνο, υπό την επίβλεψη ενός επαγγελματία της εκπαίδευσης και έναν επιστήμονα.

KiVa και Ολλανδία

Οι εμπειρίες των εκπαιδευτικών που εφαρμόζαν το KiVa χρησιμοποιούνταν ως εισροές για την περαιτέρω ανάπτυξη του προγράμματος. Τόσο οι δάσκαλοι όσο και οι μαθητές είναι θετικοί για το KiVa.

- Σε έρευνα μεγάλης κλίμακας εξετάστηκε η αποτελεσματικότητα του προγράμματος KiVa.
- Η θυματοποίηση και ο εκφοβισμός μειώθηκαν στα ολλανδικά σχολεία KiVa και αυτή η μείωση ήταν σημαντικά ισχυρότερη από ότι στα σχολεία ελέγχου (Huitsing, et al., 2020).

Συμπεράσματα

Τα πρόγραμματα πριν από την εφαρμογή τους βασίστηκαν σε συστηματική έρευνα.

- Γενικά η αποτελεσματικότητα βασίζεται στη **βελτίωση** των **κοινωνικών** και **συναισθηματικών δεξιοτήτων** όλων των εμπλεκομένων, και τη **δημιουργία κλίματος χωρίς εκφοβισμό στο σχολείο**.
- Απαιτείται **συνέργεια** και **διασύνδεση** με τα άλλα πλαίσια και τις σχετικές υποστηρικτικές δομές.
- Παράδειγμα: Η Ολλανδία, αφού εξέτασε την αποτελεσματικότητα του KiVa, κατέστρωσε ένα οργανωμένο πλάνο μεταφοράς του και εναρμόνισής του στο Ολλανδικό Εκπαιδευτικό Σύστημα.

Συμπεράσματα

Όλοι στο σχολείο και στο ευρύτερο εκπαιδευτικό σύστημα έχουν έναν ρόλο να διαδραματίσουν.

- Δίνοντας λόγο σε όλους τους εμπλεκόμενους, παρέχεται η δυνατότητα να σπάσει η **«κουλτούρα της σιωπής»**.
- Με αυτόν τον τρόπο οι εμπλεκόμενοι θα οδηγηθούν στη συνειδητοποίηση της προβληματικής κατάστασης, την οποία οφείλουν να αντιμετωπίσουν και οι ίδιοι στο μέτρο που τους αναλογεί.

Let's stop
bullying
together!

Σας ευχαριστώ!

Επικοινωνία: n.markolefas@go.uop.gr

Ενδεικτικές Βιβλιογραφικές αναφορές

Μαρκολέφας, Ν., Ντούνη, Μ. & Τζιαφέρη Σ. (2024). Σύμβουλος σχολικής ζωής, οι απαιτήσεις και ο ρόλος του στην αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού. *ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ – ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ*, Διπλό Τεύχος 138-139, 117-130. ΕΛ.Ε.ΣΥ.Π.

Μαρκολέφας, Ν. Μαγκλάρα, Χ. & Τζιαφέρη Σ. (2024). Το Γαλλικό μοντέλο ως παράδειγμα για τη διαχείριση του σχολικού εκφοβισμού. *1^ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Άρτας, Άρτα 15 & 16/03/2024. Πρακτικά: Τόμος Β*, 283-297. ΓΡΗΓΟΡΗ.

Μαρκολέφας, Ν. ,Τζιντζίδης, Α., & Ανάγνου, Ε. (2016). Σχεδιασμός προγράμματος ενδοσχολικής επιμόρφωσης για τον σχολικό εκφοβισμό. Διερεύνηση απόψεων εκπαιδευτικών Δημόσιας Δευτεροβάθμιας Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. *ΕΚΠ@ΙΔΕΥΤΙΚός κύκλος, Τόμος 4, τεύχος 1*, 39-56. https://educircle.gr/wp-content/uploads/2017/06/4_1_3.pdf

UNESCO, (2019). *Behind the numbers: ending school violence and bullying*. Ανακτήθηκε από: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000366483>

Unesco, (2024). *Q&A: Ending school violence for better mental health and learning*. Ανακτήθηκε από: <https://www.unesco.org/en/articles/qa-ending-school-violence-better-mental-health-and-learning>

UNICEF (2019). *#END Violence in schools*. Ανακτήθηκε από: <https://www.unicef.org/documents/everyday-lesson-endviolence-schools>

Huitsing, G., Lodder, G. M. A., Browne, W. J., Oldenburg, B., Van der Ploeg, R., & Veenstra, R., (2020). A Large-Scale Replication of the Effectiveness of the KiVa Antibullying Program: a Randomized Controlled Trial in the Netherlands. *Prevention science : the official journal of the Society for Prevention Research*, 21(5), 627–638. <https://doi.org/10.1007/s11121-020-01116-4>

WHO. (2019). *School-based violence prevention: a practical handbook*. World Health Organization. <https://iris.who.int/handle/10665/324930>. License: CC BY-NC-SA 3.0 IGO